

PREZES RADY MINISTRÓW

Warszawa, dnia 7 marca 2018 r.

RM-10-23-18

Pan Marek KUCHCIŃSKI
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi

projekt ustawy o wypowiedzeniu Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Przedsiębiorczości i Technologii oraz Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem

U S T A W A

z dnia

**o wypowiedzeniu Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii
w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia
24 listopada 1988 r.**

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wypowiedzenia Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wypowiedzenia Umowy

Obowiązywanie Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r. (Dz. U. z 1989 r. poz. 321), dalej jako „Umowa”, jest kwestionowane przez Komisję Europejską z uwagi na niezgodność Umowy z prawem UE, podobnie jak kwestionowane jest obowiązywanie wszystkich pozostałych umów o popieraniu i wzajemnej ochronie inwestycji zawartych pomiędzy państwami członkowskimi UE (dalej jako „umowy intra-EU BIT”). W odniesieniu do RP Komisja Europejska zakończyła w listopadzie 2016 r. nieformalne postępowanie (tzw. EU Pilot) rozpoczęte w czerwcu 2015 r. i rozważa wszczęcie formalnego postępowania ws. niezgodności m.in. tej Umowy z prawem UE. Takie formalne postępowania Komisji Europejskiej toczą się już przeciwko Austrii, Holandii, Słowacji, Szwecji i Rumunii.

RP jest obecnie stroną umów intra-EU BIT zawartych z prawie wszystkimi państwami członkowskimi UE, z wyjątkiem Irlandii i Malty, z którymi RP nigdy nie zawarła tego typu umów, oraz Włoch, z którymi umowa wygasła w dniu 9 stycznia 2013 r. na skutek wypowiedzenia przez Włochy. Ponadto RP wypowiedziała, z uwagi na prawo UE, umowę intra-EU BIT zawartą z Portugalią (umowa wygaśnie w dniu 3 sierpnia 2019 r.).

Stanowisko RP wobec umów intra-EU BIT zostało przyjęte przez Komitet do Spraw Europejskich w dniu 3 czerwca 2011 r. Zgodnie z nim umowy intra-EU BIT powinny zostać wypowiedziane przez wszystkie państwa członkowskie UE, a najlepszym rozwiązaniem dla RP byłoby, aby wszystkie państwa członkowskie UE podjęły jednocześnie wspólną decyzję o rozwiązaniu umów intra-EU BIT za obopólną zgodą na mocy Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz. U. z 1990 r. poz. 439). Alternatywnie, w przypadku braku możliwości osiągnięcia wśród państw członkowskich UE takiej jednomyślności RP, zgodnie z powyższym stanowiskiem, miała rozwiązać umowy intra-EU BIT zawarte z innymi państwami członkowskimi UE albo poprzez ich wypowiedzenie na warunkach określonych w tych umowach, albo na podstawie porozumienia stron.

W odpowiedzi RP skierowanej do Komisji Europejskiej we wrześniu 2015 r. w ramach ww. postępowania EU Pilot, RP podtrzymała gotowość do zakończenia obowiązywania

umów intra-EU BIT zawartych przez RP z innymi państwami członkowskimi UE. Wskazała, że spośród dostępnych i analizowanych przez RP metod osiągnięcia powyższego celu jednostronne wypowiedzenie umów intra-EU BIT przez RP byłoby najmniej pożądanym rozwiązaniem. Po pierwsze, umowy intra-EU BIT zawarte przez RP nie przewidują możliwości wypowiedzenia ich w każdym czasie, ponieważ obowiązują roczne lub półroczne okresy wypowiedzenia lub wypowiedzenie może nastąpić jedynie w okresie poprzedzającym okres zakończenia ich cyklu obowiązywania. Po drugie, nawet skuteczne jednostronne wypowiedzenie umowy nie powoduje zakończenia obowiązywania jej postanowień na skutek specyficznych przepisów końcowych tych umów pozwalających na ochronę inwestycji w ciągu kolejnych lat po wypowiedzeniu umowy (tzw. klauzula przedłużonego obowiązywania umowy, *sunset clause*). O wiele lepszym sposobem, jak Polska wskazała, byłoby rozwiązanie umów intra-EU BIT na podstawie porozumień dwustronnych, które przewidywałyby rezygnację z klauzuli przedłużonego obowiązywania umowy. RP podkreśliła w odpowiedzi do Komisji Europejskiej, że z uwagi na liczbę zawartych przez RP umów, jak również biorąc pod uwagę wielość umów zawartych przez państwa członkowskie UE, wydaje się, że najszybszym i najskuteczniejszym rozwiązaniem na obecnym etapie byłoby jednoczesne podjęcie przez państwa członkowskie UE wspólnej decyzji o rozwiązaniu umów intra-EU BIT bez konieczności zachowania klauzul przedłużonego obowiązywania umowy, w oparciu o porozumienie wielostronne, zawarte zgodnie z Konwencją wiedeńską o prawie traktatów, sporządzoną w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r.

Obecnie jednak z uwagi na brak konsensusu państw członkowskich UE co do celowości i sposobu rozwiązania umów intra-EU BIT zasadne jest przystąpienie RP do realizacji opcji rozwiązania tych umów na podstawie porozumień dwustronnych, które przewidywałyby rezygnację z klauzul przedłużonego obowiązywania umowy. Republika Austrii nie jest obecnie zainteresowana rozwiązaniem z RP ww. Umowy, łącznie z ww. klauzulą. Zatem w ocenie RP zasadne jest wypowiedzenie Umowy. Zgodnie z art. 11 ust. 2 Umowa może być wypowiedziana w każdym czasie przez każdą z Umawiających się Stron z zachowaniem dwunastomiesięcznego okresu wypowiedzenia po upływie początkowego okresu dziesięciu lat, który upłynął w dniu 1 listopada 1999 r. Na podstawie art. 11 ust. 3 inwestycje dokonane przed wejściem w życie wypowiedzenia Umowy będą chronione na mocy tej Umowy przez dziesięć lat

od czasu wygaśnięcia Umowy. Jednocześnie RP będzie kontynuowała konsultacje z Republiką Austrii mające na celu doprowadzenie do rozwiązania Umowy, łącznie z klauzulą przedłużonego obowiązywania umowy. W przypadku uzyskania takiej zgody przed wejściem w życie wypowiedzenia Umowy RP podejmie działania mające na celu zakończenie obowiązywania Umowy, łącznie z ww. klauzulą.

2. Dotychczasowy a projektowany stan prawny

W polsko-austriackich stosunkach prawno-traktatowych w zakresie współpracy gospodarczej obowiązuje m.in. ww. Umowa między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzona w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r. Zapewnia ona inwestorowi i jego inwestycjom z państwa – Strony Umowy na terytorium państwa – drugiej Strony Umowy pełną ochronę oraz możliwość dochodzenia roszczeń przed międzynarodowym trybunałem inwestycyjnym (arbitrażowym). Komisja Europejska ma poważne obawy, że umowy intra-EU BIT jako takie, w tym ww. Umowa, a także ich poszczególne postanowienia pokrywają się z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub mogą być z nimi sprzeczne, w szczególności z zasadami swobody przepływu kapitału, swobody przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług oraz z podstawowymi zasadami prawa UE takimi jak: zasada nadrzędności, jedności, skuteczności i pewności prawa UE. Komisja Europejska ma również zastrzeżenia dotyczące kwestii rozstrzygania sporów inwestycyjnych uregulowanej w dwustronnych umowach inwestycyjnych, w tym w ww. Umowie, co, zdaniem Komisji Europejskiej, „wydaje się być sprzeczne z wyłączną kompetencją sądów UE”. Wypowiedzenie Umowy pozwoli doprowadzić do zgodności z prawem UE stosunki polsko-austriackie w zakresie współpracy gospodarczej.

Należy też zaznaczyć, że jednocześnie przed Trybunałem Sprawiedliwości UE toczy się postępowanie z wniosku sądu niemieckiego o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, sformułowanego w toku postępowania ze skargi Republiki Słowackiej o uchylenie wyroku sądu arbitrażowego wydanego na podstawie umowy intra-EU BIT zawartej pomiędzy Czechosłowacją i Królestwem Niderlandów w 1991 r., z powództwa Achmea B.V. przeciwko Republice Słowacji (postępowanie PCA Case No. 2008–13). W tej sprawie sąd niemiecki zwrócił się do TSUE z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym tego, czy wykonanie wyroku wydanego na podstawie tej umowy nie

naruszałoby postanowień Traktatów dotyczących: zakazu dyskryminacji z art. 18 TFUE (poprzez uprzywilejowanie inwestora z państwa – Strony tej umowy względem inwestora z państwa członkowskiego UE niebędącego stroną tej umowy), wyłącznej jurysdykcji TSUE w sporach objętych zakresem prawa UE (art. 344 TFUE) oraz konieczności ukształtowania postępowania w sposób umożliwiający zadanie przez orzekający sąd pytania prejudycjalnego (art. 267 TFUE). RP przystąpiła do postępowania, przedstawiając stanowisko wskazujące na sprzeczność umów intra-EU BIT z prawem unijnym. Stanowisko zbliżone do RP zajęła Komisja Europejska i wiele państw regionu. Niezależnie od tego należy podkreślić, że RP, podobnie jak wiele innych państw członkowskich UE, w postępowaniach arbitrażowych toczących się przed trybunałami arbitrażowymi konsekwentnie podnosi, że umowy intra-EU BIT uważa się za sprzeczne z prawem UE. Podnoszona jest także kwestia możliwego wygaśnięcia tych umów na podstawie art. 59 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. w związku z zawarciem przez RP Traktatu Akcesyjnego do UE w zakresie, w którym umowy te są niezgodne z prawem UE.

3. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe, polityczne i prawne

Wypowiedzenie Umowy nie powinno mieć konsekwencji politycznych. Państwa członkowskie UE, w tym RP, jak i Republika Austrii, zostały wezwane przez Komisję Europejską do zakończenia obowiązywania umów intra-EU BIT.

Wypowiedzenie Umowy nie będzie miało negatywnych skutków społecznych, wręcz przeciwnie, należy oczekiwać, że zostanie ono życzliwie przyjęte z uwagi na publiczną krytykę w Polsce umów intra-EU BIT i międzynarodowego arbitrażu inwestycyjnego.

Wypowiedzenie Umowy nie powinno wpłynąć na stosunki gospodarcze między RP a Republiką Austrii. Umowę zawarto w czasie, kiedy RP nie była członkiem UE, a ww. Umowa miała na celu przyciągnięcie inwestycji austriackich do Polski. Obecnie poziom prawodawstwa oraz dostęp do powszechnego sądownictwa w RP dają inwestorom zagranicznym gwarancję ochrony inwestycji z możliwością dochodzenia swoich praw na drodze sądowej.

W RP reprezentowanych jest prawie 800 firm austriackich. Skumulowana wartość austriackich inwestycji bezpośrednich w RP na koniec 2016 r. wyniosła według NBP 7 mld EUR, koncentrując się na sektorze nieruchomości, budownictwie, materiałach

budowlanych i bankowości. Stanowiło to 3,5% ogółu zagranicznych inwestycji bezpośrednich w RP i dawało Republice Austrii 8 miejsce wśród zagranicznych inwestorów. Większość inwestorów to małe i średnie firmy, a tylko czterdzieści przedsiębiorstw zainwestowało powyżej 1 mln USD. Do największych inwestorów należą: Europolis (nieruchomości), Bau Holding Strabag AG (hotele, obiekty biurowe); Raiffeisen Zentralbank; Rigips Austria GmbH i Leier (materiały budowlane); Wienerberger (ceramika), Porr International (hotele); Warimpex (hotele, biurowce) oraz towarzystwa ubezpieczeniowe: Uniqa, Generali, Wienerstädtische.

Polskie inwestycje w Republice Austrii (łącznie z inwestycjami kapitałowymi) na koniec 2016 r. wyniosły według NBP 226 mln EUR (23 miejsce), głównie w usługach i na rynku kapitałowym.

Ówczesne Ministerstwo Rozwoju poinformowało samorządy gospodarcze (Konfederacja Lewiatan, Pracodawcy RP, Krajowa Izba Gospodarcza, Polska Rada Biznesu, Business Centre Club) o planach rozwiązania Umowy i zwróciło się do nich o przekazanie odpowiedzi na następujące pytania:

- czy inwestorzy polscy na rynku austriackim w przypadku ewentualnych działań dyskryminujących ich inwestycje korzystali lub rozważali możliwość wniesienia sporu przeciwko Republice Austrii? Czy w takim wypadku korzystali/korzystaliby z postępowania przed sądem powszechnym czy też przed międzynarodowym arbitrażem inwestycyjnym?
- czy zdaniem polskich inwestorów ochrona ich inwestycji w regulacjach Republiki Austrii oraz w prawie UE jest niewystarczająca? Jeżeli tak, to w jakim zakresie?
- czy wygaśnięcie Umowy pogorszyłoby warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Republice Austrii i ochrony praw inwestorów? Jeżeli tak, to w jaki sposób i w jakim stopniu?

Samorządy gospodarcze udzieliły ogólnej odpowiedzi, iż mimo że inwestorzy nie korzystają z ochrony przewidzianej umowami intra-EU BIT (pozywiają państwa przed sądami powszechnymi), powołują się na ich obowiązywanie w dyskusjach z organami danego kraju przy zaistnieniu sporu. Jeżeli musieliby aktywnie dochodzić swoich roszczeń, powołując się na umowy intra-EU BIT, wybraliby procedurę arbitrażu na podstawie umowy intra-EU BIT (szczególnie fundusze inwestycyjne lokujące aktywa w instrumenty udziałowe polskich przedsiębiorstw inwestujących w państwach

członkowskich UE, dla których rozwiązanie umów mogłoby mieć bezpośredni wpływ na ocenę ryzyka związaną z inwestowaniem). Główną barierą w korzystaniu z arbitrażu są jego wysokie koszty. Prawo materialne w państwach członkowskich UE oraz na poziomie UE zawiera niezbędne standardy gwarantujące zagranicznym inwestorom równe i sprawiedliwe traktowanie, natomiast problemem jest egzekwowanie tego prawa. Wskazywano na czasochłonność procedur, brak profesjonalizmu i obiektywizmu w podejmowaniu decyzji przez właściwe organy. Zdaniem polskich inwestorów międzynarodowy arbitraż inwestycyjny pozwala prowadzić postępowanie w sposób odformalizowany, elastyczny i neutralny. Generalnie zdaniem samorządów gospodarczych i polskich przedsiębiorców dla ich bezpieczeństwa i ekspansji umowy intra-EU BIT są pożądane. Tym niemniej samorzady gospodarcze odnotowują stanowisko Komisji Europejskiej wobec umów intra-EU BIT i wszczęte przez nią postępowania.

Z informacji posiadanych przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii wynika, że polscy inwestorzy nie kierowali do międzynarodowych trybunałów arbitrażowych sporów przeciwko Republice Austrii na podstawie Umowy, natomiast toczy się jedno postępowanie przeciwko RP wniesione z powództwa inwestora austriackiego. Generalnie odnotowano tylko trzy przypadki skorzystania przez polskich inwestorów z ochrony przewidzianej umowami intra-EU BIT przed międzynarodowymi trybunałami arbitrażowymi (na podstawie umów intra-EU BIT z Rumunią – przed przystąpieniem Rumunii do UE, Słowacją i Cyprzem). Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Prokuratorię Generalną RP na dwadzieścia sześć postępowań arbitrażowych, w których Prokuratoria Generalna RP od 2006 r. wykonywała lub wykonuje zastępstwo procesowe RP, szesnaście dotyczyło lub dotyczy sporów wniesionych przez inwestorów zagranicznych na podstawie umów intra-EU BIT (zawartych z Austrią, Francją, Niemcami, Cyprzem, Holandią, Belgią i Luksemburgiem, Republiką Czeską, Wielką Brytanią). Mimo dużego odsetka wygrywanych spraw (w tym ugody) Polska ponosi wysokie koszty postępowań arbitrażowych: zaliczki na koszty postępowania (w tym wynagrodzenie arbitrów), opinie biegłych, zorganizowanie rozpraw, tłumaczenia, udział świadków oraz koszty zastępstwa procesowego. Zgodnie z informacjami byłego Ministerstwa Skarbu Państwa, RP w związku z postępowaniami arbitrażowymi poniosła od 2006 r. koszty w wysokości ok. 53 mln PLN. Wypowiedzenie Umowy może więc potencjalnie

istotnie zmniejszyć obciążenie państwa pod względem finansowym, ponieważ nie będzie zachodzić konieczność ponoszenia znaczących kosztów, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

Wypowiedzenie Umowy nie naruszy polskiego porządku prawnego i doprowadzi do usunięcia niezgodności Umowy z prawem UE po dziesięciu latach od daty wejścia w życie wypowiedzenia Umowy.

4. Tryb wypowiedzenia Umowy

Wypowiadana Umowa ma rangę umowy międzypaństwowej. Wypowiadana Umowa jest traktowana w polskim porządku prawnym jako umowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, stosownie do art. 241 ust. 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.). Dlatego też wypowiedzenie Umowy nastąpi również za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, tym bardziej że Umowa dotyczy wolności, praw i obowiązków obywatelskich (w zakresie wygaszania prawa do kierowania skargi do międzynarodowego arbitrażu inwestycyjnego), spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja RP wymaga ustawy (zasady prowadzenia działalności gospodarczej, ochrona prawa własności, kwestia wyłączenia oraz odszkodowania w tym zakresie), a więc spraw, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji RP.

UMOWA

między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji

sporządzona w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r.

W imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

RADA PAŃSTWA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 24 listopada 1988 r. została sporządzona w Wiedniu Umowa między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji w następującym brzmieniu:

UMOWA

**między Polską Rzeczpospolitą Ludową
a Republiką Austrii**

w sprawie popierania i ochrony inwestycji

Polska Rzeczpospolita Ludowa
i Republika Austrii,
zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

dążąc do stworzenia korzystnych warunków dla szerszej współpracy gospodarczej pomiędzy Umawiającymi się Stronami,

uznając, że popieranie i ochrona wzajemnych inwestycji może zachęcać do podejmowania takich inwestycji, a przez to istotnie przyczynić się do rozwoju stosunków gospodarczych,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Definicje

W rozumieniu niniejszej umowy:

- 1) pojęcie „inwestycja” oznacza wszelkie mienie, a w szczególności, ale nie wyłącznie:
  - a) własność ruchomości i nieruchomości, jak również wszelkie inne prawa rzeczowe, takie jak hipoteka, prawo zatrzymania, zastawu, użytkownia i podobne prawa;
  - b) akcje i inne rodzaje udziałów w przedsiębiorstwach;
  - c) roszczenia dotyczące środków pieniężnych przekazanych w celu osiągnięcia zysku lub roszczenia o świadczenia posiadające wartość gospodarczą;
  - d) prawa autorskie, prawa własności przemysłowej, takie jak patenty, znaki handlowe, wzory przemysłowe i użytkowe, procesy techniczne, know-how, nazwy handlowe oraz „goodwill”;
- 2) pojęcie „inwestor” oznacza:
  - a) każdą osobę fizyczną będącą obywatelem jednej z Umawiających się Stron i dokonującą inwestycji na terytorium drugiej Umawiającej się Strony;
  - b) każdą osobę prawną, organizację lub stowarzyszenie, posiadające lub nie posiadające osobowości prawnej, utworzone zgodnie z przepisami prawnymi jednej z Umawiających się Stron, posiadające siedzibę na terytorium tej Umawiającej się Strony, które dokonują inwestycji na terytorium drugiej Umawiającej się Strony;
- 3) pojęcie „przychód” oznacza kwoty uzyskane z inwestycji i w szczególności, ale nie wyłącznie, obejmuje zyski, odsetki, przyrosty kapitałowe, dywidendy, tantiemy, opłaty licencyjne i inne opłaty;
- 4) pojęcie „wywłaszczenie” obejmuje również nacjonalizację lub inne środki powodujące taki sam skutek.

Artykuł 2

Popieranie i ochrona inwestycji

1. Każda z Umawiających się Stron będzie popierać w miarę możliwości na swoim terytorium inwestycje inwestorów drugiej Umawiającej się Strony, dopuści takie inwestycje zgodnie ze swym ustawodawstwem i w każdym przypadku zapewni takim inwestycjom sprawiedliwe i równe traktowanie.

2. Inwestycje, o których mowa w ustępie 1, oraz przychody z nich uzyskane będą korzystały z pełnej ochrony przewidzianej w niniejszej umowie. Ochrona ta rozciąga się, nie naruszając postanowień ustępu 1, również na przychody z reinwestycji w przypadku reinwestycji takich przychodów. Prawne powiększenie, zmiana lub przekształcenie inwestycji musi być dokonane zgodnie z ustawodawstwem dotyczącym zagranicznych inwestycji, obowiązującym w tej Umawiającej się Stronie, na której terytorium dokonuje się powiększenia, zmiany lub przekształcenia tej inwestycji.

Artykuł 3

Traktowanie inwestycji

1. Każda z Umawiających się Stron zapewni inwestycjom inwestorów drugiej Umawiającej się Strony, dokonywanym na jej terytorium zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem w zakresie ich tworzenia i użytkowa-

nia, traktowanie nie mniej korzystne niż inwestycjom swoich inwestorów lub inwestorów państw trzecich.

2. Każda z Umawiających się Stron będzie traktować na swoim terytorium działalność inwestorów drugiej Umawiającej się Strony, dotyczącą inwestycji, a w szczególności zarządzania nią, przeznaczenia, utrzymywania i użytkowania, nie mniej korzystnie niż działalność swoich inwestorów lub inwestorów państw trzecich.

3. Postanowienia niniejszej umowy o traktowaniu inwestorów drugiej Umawiającej się Strony nie mniej korzystnie niż inwestorów państw trzecich nie będą interpretowane jako zobowiązanie jednej Umawiającej się Strony do rozciągnięcia na inwestorów drugiej Umawiającej się Strony istniejących lub przyszłych korzyści w zakresie traktowania, preferencji lub przywileju, wynikających z:

- a) unii celnej, wspólnego rynku, strefy wolnego handlu lub przynależności do wspólnoty gospodarczej, takiej jak RWPG;
- b) międzynarodowej umowy, układu lub wewnętrznych przepisów podatkowych;
- c) uregulowań dotyczących ułatwień w ruchu granicznym.

Artykuł 4

Odszkodowanie

1. Inwestycje inwestorów jednej Umawiającej się Strony mogą być wywłaszczone na terytorium drugiej Umawiającej się Strony tylko w interesie publicznym, na podstawie zgodnego z prawem postępowania i za odszkodowaniem. Odszkodowanie takie odpowiadać będzie wartości tej inwestycji bezpośrednio przed momentem, w którym rzeczywiste lub zamierzone wywłaszczenie stało się publicznie znane. Wypłata odszkodowania następuje bez zbędnej zwłoki, a do czasu dokonania płatności podlega ono oprocentowaniu według zwykłej przeciętnej bankowej stopy procentowej stosowanej w Państwie, na którego terytorium dokonano inwestycji; odszkodowanie musi spełniać wymóg rzeczywistej dyspozycyjności i swobodnego transferu. Wysokość odszkodowania i warunki płatności odszkodowania ustala się w stosowny sposób nie później niż w momencie wywłaszczenia.

2. W przypadku gdy Umawiająca się Strona wywłaszcza mienie spółki, którą uważa się za jej własną spółkę w rozumieniu ustępu 2 artykułu 1 niniejszej umowy, a w której inwestor drugiej Umawiającej się Strony posiada udziały, będzie ona stosowała postanowienia ustępu 1 niniejszego artykułu w celu zapewnienia należnego odszkodowania dla tego inwestora.

3. Inwestorowi przysługuje prawo domagania się zbadania przez właściwe władze Umawiającej się Strony, która dokonuje wywłaszczenia, legalności tego wywłaszczenia.

4. Inwestorowi przysługuje prawo domagania się zbadania wysokości odszkodowania przez właściwe władze Umawiającej się Strony, która dokonuje wywłaszczenia, lub przez międzynarodowy trybunał arbitrażowy, zgodnie z artykułem 8.

5. W sprawach, o których mowa w ustępach 1, 2, 3 i 4 niniejszego artykułu, inwestorzy jednej Umawiającej się Strony będą traktowani na terytorium drugiej Umawiającej się Strony nie mniej korzystnie niż własni inwestorzy lub inwestorzy państw trzecich.

6. Inwestorzy jednej Umawiającej się Strony i

wspólne przedsiębiorstwa z udziałem jej inwestorów, których inwestycje doznały uszczerbku w wyniku wojny lub konfliktu zbrojnego, stanu wyjątkowego lub innych podobnych zdarzeń na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, będą traktowani przez drugą Umawiającą się Stronę w odniesieniu do wszystkich środków podjętych z tego powodu nie mniej korzystnie niż jej własni inwestorzy lub inwestorzy państw trzecich.

Artykuł 5

Transfer

1. Każda z Umawiających się Stron gwarantuje inwestorom drugiej Umawiającej się Strony, bez zbędnej zwłoki, swobodny transfer w walucie wymiennej płatności związanych z inwestycją, a w szczególności, ale nie wyłącznie:

- a) kapitału i kwot dodatkowych na utrzymanie lub powiększenie inwestycji;
- b) kwot przeznaczonych na pokrycie wydatków związanych z zarządzaniem inwestycją;
- c) przychodów;
- d) spłat pożyczek;
- e) wpływów pochodzących z całkowitej lub częściowej likwidacji inwestycji lub jej sprzedaży;
- f) odszkodowań, stosownie do artykułu 4 ustęp 1.

2. Płatności wymienione w ustępie 1 litery a) do d) niniejszego artykułu mogą być dokonywane pod warunkiem, że waluta wymienna pochodzi z inwestycji lub wpływów będących rezultatem inwestycji.

3. Traktowanie wymienione w ustępach 1 i 2 niniejszego artykułu nie będzie mniej korzystne niż traktowanie inwestorów państw trzecich.

4. Transfery wymienione w niniejszym artykule będą dokonywane według kursu obowiązującego w dniu transferu.

5. Opłaty bankowe będą słuszne i sprawiedliwe.

Artykuł 6

Subrogacja

Jeżeli jedna z Umawiających się Stron lub instytucja przez nią upoważniona dokona na rzecz inwestora tej Umawiającej się Strony płatności z tytułu gwarancji inwestycji na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, druga Umawiająca się Strona, nie naruszając wynikających z artykułu 9 praw pierwszej Umawiającej się Strony, uzna przejęcie przez pierwszą Umawiającą się Stronę z mocy prawa lub w wyniku czynności prawnej wszelkich praw i roszczeń tego inwestora. Druga Umawiająca się Strona uzna również, z zastrzeżeniem jednak przysługującego tej Umawiającej się Stronie prawa do roszczenia wzajemnego z tytułu nie uiszczonych, a należnych od inwestora podatków lub ciężarów publicznych, przejęcie przez pierwszą Umawiającą się Stronę wszelkich praw i roszczeń, do których dochodzenia będzie ona uprawniona w takim samym zakresie jak jej poprzednik prawny. Do transferu płatności na rzecz tej Umawiającej się Strony, która wstąpiła w prawa inwestora, stosuje się odpowiednio artykuł 4 i artykuł 5.

Artykuł 7

Inne zobowiązania

1. Jeżeli ustawodawstwo jednej z Umawiających się Stron lub zobowiązania międzynarodowe istniejące obec-

nie lub ustanowione później pomiędzy Umawiającymi się Stronami poza niniejszą umową zawierają zasadę ogólną lub szczegółową, uprawniającą inwestycje inwestorów drugiej Umawiającej się Strony do traktowania bardziej korzystnego niż zapewnione niniejszą umową, zasada taka w zakresie, w jakim jest korzystniejsza, będzie miała pierwszeństwo przed postanowieniami niniejszej umowy.

2. Każda z Umawiających się Stron dotrzyma wszelkich zobowiązań umownych zaciągniętych przez nią wobec inwestorów drugiej Umawiającej się Strony w odniesieniu do inwestycji dopuszczonych przez nią na swoim terytorium.

Artykuł 8

Rozstrzygnięcie sporów dotyczących inwestycji

1. Każdy spór powstały w związku z inwestycją pomiędzy Umawiającą się Stroną i inwestorem drugiej Umawiającej się Strony będzie, w miarę możliwości, rozstrzygany polubownie pomiędzy stronami sporu. Jeśli sporu takiego nie rozstrzygnięto polubownie, inwestor powinien wyczerpać krajowe środki odwoławcze w ramach postępowania administracyjnego lub sądowego.

2. Jeżeli taki spór nie zostanie rozstrzygnięty w sposób przewidziany w ustępie 1 w okresie 12 miesięcy od daty pisemnej notyfikacji dostatecznie sprecyzowanego roszczenia, na wniosek Umawiającej się Strony lub inwestora drugiej Umawiającej się Strony spór zostanie przekazany do postępowania pojednawczego lub arbitrażowego:

- a) jeżeli obie Umawiające się Strony będą uczestnikami Konwencji o rozstrzygnięciu sporów inwestycyjnych między państwami i obywatelami innych państw, wyłożonej do podpisu w Waszyngtonie 18 marca 1965 r. — przed Międzynarodowym Centrum dla Rozstrzygnięcia Sporów Inwestycyjnych.

W przypadku arbitrażu, każda Umawiająca się Strona, także w braku odrębnego porozumienia arbitrażowego pomiędzy Umawiającą się Stroną i inwestorem, na mocy niniejszej umowy zgadza się nieodwołalnie kierować w przyszłości wszelkie takie spory do tego Centrum i uznawać jego orzeczenia za wiążące;

- b) jeżeli jedna z Umawiających się Stron nie będzie uczestnikiem Konwencji o rozstrzygnięciu sporów inwestycyjnych między państwami i obywatelami innych państw — przed międzynarodowym trybunałem arbitrażowym.

Taki międzynarodowy trybunał arbitrażowy będzie powoływany dla każdej sprawy w następujący sposób:

Każda strona wyznaczy jednego członka, a ci dwaj członkowie wybiorą wspólnie przewodniczącego, posiadającego obywatelstwo państwa trzeciego. Członkowie trybunału zostaną wyznaczeni w ciągu dwóch miesięcy od daty poinformowania przez inwestora drugiej Umawiającej się Strony o zamiarze poddania sporu trybunałowi arbitrażowemu, a przewodniczący zostanie wyznaczony w ciągu dalszych dwóch miesięcy. Jeżeli terminy określone w niniejszym punkcie nie zostaną zachowane, każda strona może w braku innego odpowiedniego uregulowania zwrócić się do Przewodniczącego Międzynarodowego Trybunału

Sprawiedliwości o dokonanie potrzebnych nominacji. Jeżeli Przewodniczący Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości jest obywatelem jednej z Umawiających się Stron lub jakiegokolwiek inne przyczyny uniemożliwiają mu wypełnienie tej funkcji, należy zwrócić się o dokonanie nominacji na takich samych warunkach do wiceprzewodniczącego lub, w przypadku jego niezdolności, do najstarszego rangą członka Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości.

Trybunał arbitrażowy ustanawia własne zasady proceduralne, stosując w drodze analogii zasady postępowania przyjęte w Konwencji o rozstrzygnięciu sporów inwestycyjnych między państwami i obywatelami innych państw z 18 marca 1965 r.; orzeczenie musi podawać podstawy, na których zostało oparte. Uzasadnienie sporządza się na wniosek którejkolwiek ze stron.

3. Orzeczenie jest ostateczne i wiążące; podlega ono wykonaniu stosownie do prawa krajowego; każda z Umawiających się Stron zapewni uznanie i wykonanie orzeczenia arbitrażowego zgodnie z odpowiednimi postanowieniami swego ustawodawstwa.

4. Każda strona ponosi koszty udziału swojego członka oraz swego zastępstwa procesowego w postępowaniu arbitrażowym; koszty udziału przewodniczącego i pozostałe koszty są ponoszone w częściach równych przez obie strony.

5. Umawiająca się Strona, będąca stroną sporu, nie będzie, na żadnym etapie postępowania pojednawczego lub arbitrażowego lub wykonania orzeczenia, podnosić zarzutu, że inwestor, który jest drugą stroną sporu, otrzymał, zgodnie z polisą ubezpieczeniową, odszkodowanie z tytułu niektórych lub wszystkich poniesionych przez niego strat.

Artykuł 9

Spory między Umawiającymi się Stronami

1. Spory między Umawiającymi się Stronami dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszej umowy będą, w miarę możliwości, rozstrzygane w drodze polubownych negocjacji.

2. Jeżeli spór nie może być rozstrzygnięty w ciągu sześciu miesięcy, zostanie on, na żądanie którejkolwiek z Umawiających się Stron, przedłożony do rozstrzygnięcia trybunałowi arbitrażowemu.

3. Trybunał arbitrażowy będzie utworzony ad hoc w następujący sposób: każda Umawiająca się Strona wyznaczy jednego członka, a ci dwaj członkowie wybiorą wspólnie obywatela państwa trzeciego, który po zatwierdzeniu przez rządy Umawiających się Stron zostanie przewodniczącym trybunału. Członkowie trybunału zostaną wyznaczeni w ciągu dwóch miesięcy od daty, w której jedna Umawiająca się Strona poinformowała drugą Umawiającą się Stronę o zamiarze poddania sporu trybunałowi arbitrażowemu, a przewodniczący zostanie wyznaczony w ciągu dwóch dalszych miesięcy.

4. Jeżeli terminy określone w ustępie 3 nie zostaną zachowane, każda Umawiająca się Strona może, w braku innego odpowiedniego uregulowania, zwrócić się do Przewodniczącego Międzynarodowego Trybunału Sprawie-

dliwości o dokonanie potrzebnych nominacji. Jeżeli Przewodniczący Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości jest obywatelem jednej z Umawiających się Stron lub jakiegokolwiek inne przyczyny uniemożliwiają mu wypełnienie tej funkcji, należy zwrócić się o dokonanie niezbędnych nominacji na takich samych warunkach do wiceprzewodniczącego lub, w przypadku jego niezdolności, do najstarszego rangą członka Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości.

5. Trybunał ustanawia własne zasady proceduralne.

6. Trybunał arbitrażowy rozstrzyga na podstawie niniejszej umowy oraz powszechnie uznanych reguł prawa międzynarodowego. Trybunał orzeka większością głosów. Orzeczenie jest ostateczne i wiążące.

7. Każda Umawiająca się Strona ponosi koszty udziału swojego członka oraz swego zastępstwa procesowego w postępowaniu arbitrażowym; koszty udziału przewodniczącego i pozostałe koszty są ponoszone w częściach równych przez obie Strony. Trybunał może jednakże w swoim orzeczeniu określić inny podział kosztów.

Artykuł 10

Stosowanie umowy

Niniejsza umowa ma zastosowanie do wszelkich istniejących i przyszłych inwestycji, dokonywanych na terytorium jednej Umawiającej się Strony zgodnie z jej ustawodawstwem przez inwestorów drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 11

Wejście w życie i okres obowiązywania

1. Niniejsza umowa podlega ratyfikacji i wejdzie w życie pierwszego dnia trzeciego miesiąca następującego po miesiącu w którym zostaną wymienione dokumenty ratyfikacyjne.

2. Niniejsza umowa pozostaje w mocy przez okres dziesięciu lat. Po upływie tego okresu ulega ona przedłużeniu na czas nieokreślony, chyba że zostanie wypowiedziana pisemnie przez którąkolwiek Umawiającą się Stronę na dwanaście miesięcy przed jej wygaśnięciem. Po upływie początkowego okresu dziesięciu lat niniejsza umowa może być wypowiedziana w każdym czasie przez każdą z Umawiających się Stron z zachowaniem dwunastomiesięcznego okresu wypowiedzenia.

3. W odniesieniu do inwestycji podjętych przed datą upływu ważności niniejszej umowy postanowienia artykułów 1 do 10 zachowują moc obowiązującą przez okres dalszych dziesięciu lat od daty upływu ważności niniejszej umowy.

Sporządzono w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i niemieckim, przy czym obydwie teksty mają jednakową moc.

Z upoważnienia
Rady Państwa
Polskiej Rzeczypospolitej
Ludowej
M. Wilczek

Z upoważnienia
Republiki Austrii
A. Mock

Po zaznajomieniu się z powyższą umową Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych; oświadcza, że jest ona przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie dnia 9 czerwca 1989 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *W. Jaruzelski*

L. S.

Minister Spraw Zagranicznych: *T. Olechowski*

322

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE

z dnia 28 sierpnia 1989 r.

w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r.

Podaje się niniejszym do wiadomości, że zgodnie z art. 11 ust. 1 Umowy między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii w sprawie popierania i ochrony inwestycji, sporządzonej w Wiedniu dnia 24 listopada 1988 r., dokonana została w Warszawie dnia

22 sierpnia 1989 r. wymiana dokumentów ratyfikacyjnych do wymienionej umowy.

Powyższa umowa wejdzie w życie dnia 1 listopada 1989 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *T. Olechowski*